

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa B. B.
przeciwko A. Sp. z o.o. Oddział [...] w S. i A.1 sp. z o.o. z siedzibą w Ś.
o zadośćuczynienie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24
kwietnia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu
z dnia 9 lutego 2023 r., sygn. akt V Pa 123/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego
pozwanych w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Opolu wyrokiem z dnia 9 lutego 2023 r. oddalił apelację powoda B. B. od wyroku Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 20 października 2022 r. oddalającego wniesione przez niego odwołanie przeciwko A. sp. z o.o. Oddział [...]. w S. i A. sp. z o.o. z siedzibą w Ś. o zadośćuczynienie.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej powód, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego, podniósł zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego, a mianowicie:

- naruszenie prawa materialnego – art. 415 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, kiedy z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności protokołu powypadkowego (wskazującego na istnienie opuchlizny kończyny dolnej powoda w okolicach kolana) oraz zeznań powoda wynika, iż uraz jest wynikiem wypadku przy pracy i nie ziszczyły się przesłanki pozwalające na wyłączenie odpowiedzialności pozwanego;

- naruszenia przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a to przepisu art. 233 § 1 k.p.c. polegające na uznaniu, iż do zdarzenia doszło w wyniku nieprawidłowego ruchu nogą wykonanego przez powoda, podczas gdy nie znajduje to poparcia w zebranych w sprawie materiale dowodowym, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania, iż w niniejszej sprawie całkowitą winę za zdarzenie z dnia 12 stycznia 2017 r. ponosi powód, jak również, że w związku z tym błędne przyjęcie, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności na zasadzie winy, to nie ma zastosowania art. 415 k.c.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez uwzględnienie powództwa i zasądzenie na rzecz powoda od strony pozwanej kwoty 30.730 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 marca 2019 r. do dnia zapłaty, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania, ponieważ jest oczywiście uzasadniona. Według powoda zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w sposób oczywisty stoi w sprzeczności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa przez uznanie, iż pozwany nie jest zobowiązany do zapłaty zadośćuczynienia wynikającego z odpowiedzialności na podstawie art. 435 k.c. Powód w związku z wypadkiem przy pracy domagał się zadośćuczynienia od pozwanego. Pozwany w toku postępowania nie wykazał, aby doszło do wystąpienia przesłanek egzoneracyjnych, które wyłączyłyby odpowiedzialność pozwanego i tym samym w pełni zasadne jest zasądzenie od

pozwanego zadośćuczynienia, którego podstawę odpowiedzialności stanowi art. 435 k.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a także o zasądzenie od powoda na rzecz każdego z pozwanych kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1), obowiązek przedstawienia wniosku o

przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają weryfikacji Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Konieczne jest zatem zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej te elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20, LEX nr 3077090).

Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z: 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392; 6 lutego 2024 r., III PSK 102/22, LEX nr 3668527).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym – w jego ocenie – wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu lub przepisów nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774; z 12 grudnia 2023 r., III PSK 73/22, LEX nr 3651935.) i wykazać, że skutkiem oczywistego naruszenia jest wydanie nieprawidłowego wyroku. Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171, 7 lutego 2024 r., II USK 124/23, LEX nr 3669686).

Należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przesłanki przedsądu – art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność wniesionej skargi wobec naruszenia art. 435 k.c. (wniosek poprzestaje na zarzucie naruszenia prawa

materialnego poprzez wskazanie, że zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w sposób oczywisty stoi w sprzeczności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa przez uznanie, iż pozwany nie jest zobowiązany do zapłaty zadośćuczynienia wynikającego z odpowiedzialności na zasadzie ryzyka), zaś w podstawach kasacyjnych zarzucił naruszenie natomiast art. 415 k.c. i na podstawie tego przepisu skonstruował zarzut naruszenia prawa materialnego. W związku z powstałą dychotomią przepisów prawa pomiędzy podstawami skargi a wnioskiem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy zauważyć, że Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, mając obowiązek brania z urzędu pod uwagę jedynie nieważności postępowania (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). W świetle art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. dla spełnienia wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej konieczne jest przytoczenie podstawy kasacyjnej i jej uzasadnienie. Wymóg wynikający z art. 393³ k.p.c. przytoczenia podstawy kasacyjnej jej uzasadnienia oznacza wskazanie konkretnego przepisu prawa materialnego, który zdaniem skarżącego, został naruszony, podanie postaci tego naruszenia (błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania) i uzasadnienie, w czym przejawia się konkretnie zarzucana postać naruszenia (wyrok Sądu Najwyższego z 7 sierpnia 1997 r., I CKN 249/97, OSNC 1998 nr 1, poz. 13). Wymaganie to oznacza konieczność wskazania w skardze kasacyjnej konkretnego naruszonego przepisu prawa lub konkretnych naruszonych przepisów prawa i uzasadnienia, w czym przejawia się jego lub ich naruszenie. Do zachowania wymagań skargi kasacyjnej konieczne jest uzasadnienie formułowanej podstawy kasacyjnej przez wyraźne określenie, jakie przepisy – oznaczone numerem jednostki redakcyjnej (np. artykułu, paragrafu, ustępu, punktu) aktu prawnego (np. ustawy, rozporządzenia) – zostały naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 marca 2012 r., I UK 332/11, LEX nr 1212050 i powołane tam orzecznictwo). W braku powołania naruszenia konkretnego przepisu prawa jako podstawy kasacyjnej Sąd Najwyższy – będąc związany podstawami kasacyjnymi powołanymi w skardze kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.) – nie może wziąć go pod rozwagę z urzędu, z wyjątkiem naruszenia, które skutkowało nieważnością postępowania (art. 398¹³ § 1 zdanie drugie k.p.c.). Ustawodawca wyłączył więc w ten sposób z zakresu uprawnień sądu kasacyjnego badanie z

urzędu naruszenia konkretnego przepisu prawa materialnego przez sąd drugiej instancji, którego to naruszenie nie zarzuciła strona wnosząca skargę kasacyjną. Z tego też względu zarzuty wykraczające poza podstawę powołaną w skardze kasacyjnej nie mogą być brane pod rozwagę w toku jej rozpoznania (wyroki Sądu Najwyższego z: 7 sierpnia 1997 r., I CKN 249/97, OSNC 1998 nr 1, poz. 13, 8 października 1997 r., II CKN 366/97, LEX nr 1632138, 4 lutego 2004 r., I CK 161/03, LEX nr 2386423, 9 sierpnia 2016 r., II CSK 743/15, LEX nr 2095937, 20 września 2018 r., IV CSK 298/17, LEX nr 2565823, 25 stycznia 2019 r., IV CSK 539/17, LEX nr 2618484).

Związaną granicami podstaw oznacza, że jeżeli skarżący nie powołał jako podstawy skargi kasacyjnej naruszenia prawa materialnego, a Sąd Najwyższy nie stwierdzi nieważności postępowania, to nie można uchylić zaskarżonego wyroku z powodu naruszenia prawa materialnego, choćby sąd ten doszedł do wniosku, że prawo materialne rzeczywiście zostało naruszone (T. Ereciński (w:) J. Gudowski, K. Weitz, T. Ereciński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, Warszawa 2016, art. 398¹³; wyroki Sądu Najwyższego z: 28 listopada 2019 r., I PK 175/18, Legalis nr 2561712; 10 lutego 2021 r., I USKP 8/21, Legalis nr 2532371; 17 listopada 2021 r., II USKP 94/21, LEX nr 3333776).

W kontekście powyższych rozważań podkreślić należy, że przepis, z którym zaskarżone orzeczenie ma być w sposób rażący niezgodne, a więc spełniające przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. musi należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi, gdyż nie może stanowić okoliczności uzasadniającej wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej konieczność rozstrzygnięcia rażącego naruszenia określonego przepisu, którego naruszenie nie jest podstawą tej skargi. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243; 23 września 2008 r., I PK 80/08, LEX nr 784907; 21 marca 2014 r., II PK 287/13,

LEX nr 2008658; 24 sierpnia 2023 r., I CSK 1986/23, LEX nr 3598724), a jak już wskazano przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, ponieważ sam zarzut naruszenia określonego przepisu nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Podobną wykładnię, związania granicami skargi kasacyjnej art. 398¹³ § 1 k.p.c. na gruncie przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 15 czerwca 2023 r., III USK 275/22, LEX nr 3569768 podkreślając, że przepis mający być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego (także w ramach istotnego zagadnienia prawnego) musi należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211; z dnia 28 lutego 2012 r., I PK 122/11, LEX nr 1215113), gdyż nie może stanowić okoliczności uzasadniającej wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej konieczność rozstrzygnięcia problemu prawnego dotyczącego określonego przepisu, którego naruszenie nie jest podstawą tej skargi (także postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III USK 303/22, LEX nr 3602786).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 102 k.p.c.

[ał]

[SOP]